

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**6 Nisan 2020
Pazartesi**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

6 Nisan 2020 Pazartesi

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ YÖNETMELİKLER

- Giresun Üniversitesi Önlisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Üsküdar Üniversitesi İhale Yönetmeliği

Piyasalarda yeni haftanın ilk rakamları

Yurt dışı ve yurt dışında önemli bir verinin olmadığı yeni haftanın ilk gününde piyasalar, birçok ülkede koronavirüs vefat sayılarında yaşanan azalmaların etkisiyle iyimser başladı. Dolar/TL kuru 6,74'ten el değiştiriyor.

06 Nisan 2020

Küresel piyasalar yeni haftaya iyimser bir şekilde başlıyor. Asya borsalarının tamamına yakınında yeşil ekranlar göze çarpıyor. ABD endekslerinin vadeli kontratlarında da yüzde 3'ü aşan artışlar söz konusu. Çin piyasaları bugün tatil nedeniyle açık değil.

Dünyanın gündemi yeni haftada da koronavirüs olacak. Piyasalar önemli bir verinin olmadığı yeni günde koronavirüs salgınının etkilerini, bu etkileri azaltmak için alınan önlemler ve yapılan açıklamaları izlemeye devam edecek.

Dolar/TL haftaya 6,74 seviyesinden başlarken, euro/TL 7,30 seviyesini test ediyor.

ABD vadeliinde güçlü yükseliş

ABD vadeli endeksleri yeni haftaya yüzde 3'ü aşan yükselişlerle başladılar. Analistler, Avrupa'da koronavirüs salgını ile ilişkili yeni vaka ve ölüm sayısında yavaşlamanın yatırımcıları cesaretlendirdiğini ifade ediyorlar.

Vadeli Dow Jones Sanayi Endeksi 720 puan, yüzde 3,44 artışla 21.677 puandan, S&P 500 vadeli endeksi 88,5 puan, yüzde 3,56 yükselişle 2571,25 puandan ve Nasdaq 100 vadeli endeksi 274,75 puan, yüzde 3,65 artışla 7797,50 puandan işlem görüyor.

OPEC+ toplantısının ertelenmesi petrol fiyatlarını gerilettiler

Suudi Arabistan ile Rusya arasındaki pürüzlerin giderilememesi nedeniyle OPEC+ toplantısının 6 Nisan'dan 9 Nisan'a ertelenmesi global piyasalarda petrol fiyatlarını gerilettiler.

Ancak Trump'ın petrol fiyatlarının cari seviyelerde kalması halinde ciddi tarife uygulayabileceği sözleri ve Suudi Arabistan gibi müttefiklerine baskıyı artıracağı mesajları düşüşün sınırlı kalmasını sağladı.

Brent petrolünün varil fiyatı Perşembe ve Cuma günü yaşanan hızlı yükselişin ardından bugün açılışta yüzde 7'ye varan düşüş yaşasa da çabuk toparlandı. Brent petrolünün varil fiyatı şu sıralarda 60 cent düşüşle 33,51 dolar seviyesinden işlemgörüyor.

Batı Teksas petrolünün varil fiyatı da 93 cent düşüşle 27,41 dolar seviyesinde.

IMF/Georgieva: 10 yıl önceki finansal krizden daha kötü

IMF Başkanı Kristaline Georgieva, koronavirüs salgınının global ekonomiyi durma noktasına getirdiğini ve dünyayı 10 yıl önceki global finansal krizden daha kötü olma yolundaki bir resesyonun içine çektiğini bildirdi.

Avrupa Merkez Bankası Yönetim Kurulu üyesi Isabel Schnabel, koronavirüs krizinin ekonomi üzerinde yarattığı baskının üstesinde gelmekte zorlanan Euro Bölgesi üyelerine yardımın Avrupa seviyesinde gelmesi gerektiğini savundu.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch, Güney Afrika'nın kredi notunu düşürdü.

15 günlük başvuru 15 yılı ikiye katladı!

Koronavirüs sonrası esnetilen kısa çalışma ödeneğine 70 binin üzerinde şirket başvururken, bunların çalıştırdığı işgücü sayısı 1 milyonu geçti. İşçi kesimi koronavirüsün iş kazası gibi değerlendirilmesini, işverenler ise 60 günlük sonuçlanma süresinin kısılmasını istiyor.

Hüseyin GÖKÇE

ANKARA - Dünyanın tamamında olduğu gibi Türkiye'nin ekonomik aktivitelerini de durma noktasına getiren koronavirüsle ilgili mücadele sürerken, bunun ekonomiye etkisini azaltmak için alınan önlemler de hayata geçiriliyor. 2005 yılından bu yana hemen her kriz döneminde uygulanan kısa çalışma ödeneği, 20 Mart'tan itibaren yeniden hızlandırıldı.

Ancak TBMM'de kabul edilen torba kanun teklifinde, kısa çalışma ödeneğinden yararlanma şartları esnetildi. Son 3 yılda gerekli olan prim gün sayısı 600'den 450'ye, bu dönemde gerekli olan çalışma süresi ise 90 günden 60 güne indirildi.

Kısa çalışma ödeneğinden yararlanma şartlarının esnetilmesiyle birlikte, yapılan başvuru sayısı, uygulamanın başladığı 2005 yılından bu yana kısa çalışma ödeneğinden yararlananların sayısını geçti. İŞ- KUR verilerine göre 2005 yılı Eylül ayında ilk kez yürürlüğe giren kısa çalışma ödeneğinden bugüne kadar 349 bin 798 kişi için yararlandı. Bunlara yapılan ödemelerin tutarı ise 432 milyon 468 bin 753 lira oldu. Buna karşılık şartları esnetilmiş kısa çalışma ödeneği için 3 Nisan itibarıyla 70 binin üzerinde şirket başvururken, bunların çalıştırdığı işgücü sayısı 1 milyonun üzerinde. Başka bir ifadeyle 15 günde gelen başvuru sayısı, son 15 yıllık süreçte kısa çalışma ödeneğinden yararlananların iki katına ulaşmış durumda.

“Koronavirüs iş kazası gibi değerlendirilmeli”

İşçi sendikaları esnetilen şartlara rağmen, sistemin daha geniş kitleler için uygulanabilmesi amacıyla özellikle çalışanlar yönünden bu şartların, koronavirüs döneminde tamamen ortadan kaldırılmasını talep ediyor. TÜRK-İŞ'ten DÜNYA'ya bilgi veren kaynaklar, olağanüstü bir dönemden geçildiğine dikkat çekerek, süre şartlarının anlamsız olduğunu vurguluyorlar. Kaynaklar, bir günlük işçiye, iş kazası geçirmesi halinde "Sen 1 günlüksün, tedavi etmiyoruz, veya geçici iş göremezlik ödeneğinden yararlanamazsın" denilemediğini, bugün de benzer bir durumla karşı karşıya olduğu görüşünü savunuyor. Kaynaklar, bunun için yasal düzenleme yapılmasını beklemeye gerek olmadığını, yeni yönetim sisteminde Cumhurbaşkanlığı tarafından yapılacak düzenlemeyle, sorunun giderilebileceğini kaydettiler.

Bakanlık: Koşulun kalkması mümkün görünmüyor

Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, kısa çalışma ödeneğinin gündeme gelmesiyle birlikte, bundan yararlanma şartlarıyla ilgili her türlü olasılığı içine alan bir projeksiyon yaptı. DÜNYA'nın edindiği bilgilere göre sendikaların taleplerine rağmen, bu koşulların işçiler yönünden tamamen kaldırılması mümkün görünmüyor. Buna gerekçe olarak ise kaynakları sınırlı olan fonun, sürdürülebilirliğinin sağlanması gerekliliği gösteriliyor. Ayrıca bunun işsizlik ödeneklerini de olumsuz etkileyebileceği vurgulanıyor.

İşveren 60 günlük sonuçlanma süresini uzun buluyor

Öte yandan, işveren örgütleri şartların işçi yönünden esnetilmesi taleplerine karşı çıkmamakla birlikte, yöntemlere ilişkin sürecin hızlandırılarak, bir an önce sonuç alınmasını istiyor. Yürürlükteki mevzuat uyarınca, kısa çalışma ödeneği başvuruları Bakanlık tarafından 60 gün içinde sonuçlandırılıyor. Bu sürenin çok uzun tutulduğunu belirten işverenler, her ne kadar elektronik ortamda başvuru kolaylığı getirilse de hem kurumsal internet sitelerine ulaşımın, hem de merkezi çağrı sistemine ulaşımın çok zor olduğunu kaydediyor. Bir çok işveren sistemdeki teknik sorunlar yüzünden başvurularını tamamlayamamaktan yakınıyorlar.

En az ödeme bin 589 lira

Kısa çalışma ödeneğiyle ilgili yapılan açıklamalarda, en az ödemenin brüt asgari ücretin yüzde 60'ına karşılık gelen bin 752 lira olacağı belirtilmişti. Ancak bu ödemede son asgari ücret üzerinden değil, geriye dönük 12 aylık zaman diliminde elde edilen gelir hesaplanıyor. Başka bir ifade ile sigortalının son 12 aylık prime esas kazançları dikkate alınarak hesaplanan günlük ortalama brüt kazancının yüzde 60'ı ödeniyor. Bu şekilde hesaplanan kısa çalışma ödeneği miktarı, aylık asgari ücretin brüt tutarının yüzde 150'sini geçemiyor. 2019 yılında 2 bin 558 lira olan brüt asgari ücret, 2020'de 2 bin 943 liraya çıkarıldı. Yani 2020 yılı Nisan ayında kısa çalışma ödeneğinden yararlanacak bir sigortalı için, 9 ay eski, 3 ay da yeni asgari ücret üzerinden hesaplama yapılacak. Buna göre son 12 ayda 2 bin 650 liralık ortalama kazanç elde edilirken, söz konusu sigortalıya bunun yüzde 60'ına karşılık gelen bin 592 lira ödeme yapılacak.

SICPA'dan 5 milyarlık yatırım

Koronavirüs etkisiyle birçok sektörde üretim daralırken, İtalyan firmadan gelen dev yatırım kararı moral verdi. Ürün izleme ve takip sistemleri alanında faaliyet gösteren SICPA, Türkiye'ye yaklaşık 5 milyar lira tutarında yatırım yapmayı planladığını açıkladı.

06 Nisan 2020

Koronavirüs sonrası Türkiye'ye ilk yatırım müjdesi SICPA'dan geldi. Ürün izleme ve takip sistemleri alanında faaliyet gösteren SICPA, Türkiye'de Ar-Ge merkezi kuracağını ve bu merkezde geliştireceği projelere yaklaşık 5 milyar TL'lik yatırım yapmayı planladığını açıkladı. SICPA Dünya Başkanı Philippe Amon, yapay zekâ, blok zincir ve siber güvenlik gibi ileri teknoloji çalışmaları yapılacak olan Ar-Ge merkezinde 3000 kişiye ilave istihdam sağlayacaklarını söyledi.

Şirket hakkında bilgi veren SICPA Türkiye Ceo'su Aykut Ferah ise şirketin 1927 yılında İsviçre'nin Lozan kentinde kurulduğunu kaydederek, günümüzde 32 ülkede kurulu yerel şirket ve ofislerinde 3000 çalışanı ile faaliyet gösteren, ürünleri 180'den fazla ülkede satılan, güvenlik teknolojileri konusunda dünyanın en büyük kuruluşlarından biri olduğunu söyledi.

SICPA Türkiye'nin, Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı müzelerin bilet satış ve bilet ürünleri geliştirme hizmetlerinin temini hakkında 2018 Mart ayında düzenlenen ihaleyi kazandığını hatırlatan Aykut Ferah, 69 müze için bilet üretimi ve bilet satış operasyonları işlerini üstlendiklerini dile getirdi.

Ferah ayrıca Türkiye'nin Covid-19 salgınıyla mücadelesine destek için Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından başlatılan bağış kampanyasına 3 milyon 177 bin liralık katkıda bulduklarını da sözlerine ekledi.

Virüs, bankacılıkta kuralları gevşetiyor

Merkez bankaları ve otoriteler, kredilerin salgından etkilenen şirket ve bireylere ulaşması için genişlemeci adımlar atıyor. Basel Komitesi de bankalara sermaye yeterlilik kurallarını gevşetebileceklerini söyledi.

Hilal SARI

Finansal kriz sonrası sıkılaştırılan bankacılık kuralları ekonomilerin koronavirüs (Covid-19) salgınıyla mücadele etmesini desteklemek için tekrar gevşetiliyor. Basel Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Komitesi cuma günü yaptığı açıklamada şu anda kredi geri ödemelerinde veya devlet teminatlı kredi ödemelerinde geçici muafiyet isteyen banka müşterilerine 'yüksek riskli' olarak bakılmaması gerektiğine ilişkin teknik detaylarıyla bir genelge yayınladı.

'Moratoryum süresini kötü krediye dahil etme'

Basel Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Komitesi ve başlıca ekonomilerin merkez bankaları salgının yol açtığı ekonomik durgunluğu görüyor ve bankalara şu anda nakit sıkıntısı yaşayan şirketleri ve hane halklarını desteklemeleri için 'kuralları gevşetebilirsin' mesajı veriyor. Kurallar gereği bankalar müşterilerinden ödemelerini

90 gün boyunca almadığında bu alacaklar 'vadesinde ödenmemiş' kabul ediliyor. Bu durum hükümetler tarafından yeni kredi açmaları, ödemeleri geçici olarak askıya almaları veya ertelemeleri talep edilen bankaların maliyetlerini yükseltiyordu. Basel Komitesi bu nedenle bankalara vadesi geçmiş ve sorunlu kredilerin hesaplanmasında moratoryum (borç erteleme) sürelerinin dahil edilmemesini söyledi. Komite bankacılık muhasebe standartlarında da esnek davranılabileceğini belirtti. Basel'den yapılan açıklamada otoritelerin kurallardaki gevşemeye 2020 ve 2021 yıllarının tamamı öngörülerek izin verilebileceğini söyledi.

Basel III'ün kalanı 2023'e ötelendi

2008 finansal krizinde özellikle ABD ve Avrupa'da birçok bankanın vergi mükelleflerinin parasıyla kurtarılmasının ardından Basel Komitesi'si 'Basel III' olarak da bilinen reform kapsamında sermaye kurallarını katılaştırmıştı. Reform paketinin büyük bir kısmı üzerinde uzlaşmış fakat bir dizi düzenleme Ocak 2022'ye bırakılmıştı. Basel Komitesi'ni denetleyen Denetim Otoriteleri Başkanları (GHOS) cuma günü yaptığı açıklamada, sektörün zaten çok da istekli olmadığı bu düzenlemeleri Ocak 2023'e kadar öteleceğini duyurdu.

Çin de kademeli düşürüyor

Basel Komitesi'yle aynı gün Çin Merkez Bankası da (PBOC) küçük ve orta ölçekli bankaların bankaların zorunlu karşılık oranlarını 100 baz puan düşürerek, finans sistemine 56.38 milyar dolar daha likidite sağlayacağını açıkladı. Zorunlu karşılık oranlarını kademeli olarak 100 baz puan indirilecek. İlk 50 baz puan indirim 15 Nisan'da, ikincisi 15 Mayıs'ta yürürlüğe girecek.

ECB: 'Pillar 2' rasyosunun altına inebilirsiniz

Avrupa Merkez Bankası da (ECB) 12 Mart'ta Avrupa bankalarına "Sermayelerinizi ve likidite yastıklarınızı tamamen kullanabilirsiniz" dedi. ECB bankaların İkinci Yapısal Blok (Pillar 2) kapsamında belirtilen sermaye rasyolarının altında faaliyet göstermesine izin verileceği söylendi. Bankalara temettü dağıtmaması ve hisse geri alım yapmaması çağrısı da yapıldı. ABD Merkez Bankası da (Fed) zorunlu karşılık gibi sermaye yastıklarının böyle zamanlar için olduğunu belirtmiş, kredi sağlayıcıların bu enstrümanları kullanabilmesinin önünü açmıştı.

İş Yatırım: Bankalar iflas mekanizmasını çalıştırmamalı

Türkiye'de de Merkez Bankası da (TCMB) mart ayı içinde bankaların zorunlu karşılık oranlarında kredi büyümeleri ve sektörlerine bağlı olarak düşüş öngörülen bir düzenlemeye gitmiş, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) ise

geçen hafta bankaların likidite karşılama oranlarını ve kalkınma ve yatırım bankalarının teminatsız borçların muhasebeleştirilmesini belirleyen düzenlemeyi gevşetmişti. DÜNYA'ya konuya ilişkin açıklama yapan uzmanlar, atılan adımların yerinde ve zorunlu adımlar olduğunu belirtiyor.

Serhat Gürleyen / İş Yatırım Araştırma Direktörü: 'İşten çıkarmalar olmaması için gerekli adımlar'

İş Yatırım Araştırma Direktörü Serhat Gürleyen Basel Komitesi'nin ve dünya çapında otoritelerin bankaların sermaye yeterlilik oranlarıyla ilgili kuralları gevşetmesinin 'Doğru yönde atılmış zorunlu bir adım' olduğunu belirtiyor. Gürleyen BDDK'nın düzenlemelerle bankalara bu imkanı zaten tanıdığını belirterek "Durgunluğun mali krize dönüşmemesi için bankaların sermaye yeterlilik oranlarıyla ilgili kuralları gevşetiyorlar. BDDK yeni düzenlemelerle bankalara bu imkanı zaten tanımıştı. Durgunluğun derinleşmemesi için şirketlerin işten adam çıkarmaması ve bankaların iflas mekanizmasını çalıştırmaması gerekiyor" değerlendirmesini yapıyor.

Dr. Gülay Elif Girgin / Şekerbank Başekonomisti: 'Sürecin başlangıcındayız, yaşayarak göreceğiz'

Şekerbank Başekonomisti Dr. Gülay Elif Girgin, atılan adımları yaşanmakta olan zamanın şartları çerçevesinde yerinde bulduklarını vurgulayarak "Şirketlere her şey normalken uygulanan kuralların şu anki koşullar altında uygulanmaması gerekiyor. Bankacılık sektöründe hem dünyada hem ülkemizde atılan kuralların gevşetilmesine yönelik adımlarını ilk etap için rahatlatıcı buluyorum. IMF'nin de söylediği gibi dünyada üretim hiçbir zaman böyle bir senkronize durma yaşamamıştı. Türkiye'de bankalar, BDDK, SPK ve TCMB sürekli paydaşlarla görüşme halindedir. Yeni ihtiyaçlara göre yeni adımlar atılıyor/atılacak ve her gün yeni tedbirler alınabilir. Uzun bir sürecin başlangıcındayız. Yaşayacak göreceğiz" diyor.

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'na düzenli olarak yapılan sunuma göre vatandaşların yüzde 84'ü sokağa çıkma yasağının getirilmesini isterken, yüzde 16'sı ise buna karşı olduğunu ifade etti.

Türkiye'de korona virüsten hastalananların ve hayatını kaybedenlerin sayısı artmaya devam ederken vatandaşlar sokağa çıkma yasağının getirilmesini istiyor. Yöneylem Sosyal Araştırmalar Merkezi'nin hazırladığı ve CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'na yapılan araştırma sunumuna göre vatandaşların yüzde 54'ü sokağa çıkma yasağını desteklerken, yüzde 30'u ise desteklediğini ancak bazı çekinceleri olduğunu belirtti. Araştırmaya katılanların yüzde 16'sı ise sokağa çıkma yasağına tamamen karşı olduğunu ifade etti.

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'na düzenli olarak sunumu yapılan "Gündemetre Türkiye'nin Gündemi Araştırması" başlıklı sunumun mart ayı sonuçlarına göre vatandaşların yüzde 54'ü sokağa çıkma yasağını desteklerken, yüzde 30 desteklediğini ancak bazı çekinceleri olduğunu, yüzde 16 ise sokağa çıkma yasağına tamamen karşı olduğunu ifade etti.

Yöneylem Sosyal Araştırmalar Merkezi tarafından 81 ilde 2 bin 605 kişinin katılımıyla yapılan çalışmada, tüm yaş ve eğitim grupları orantılı bir şekilde yer aldı. Cumhuriyet'ten Mahmut Lıcalı'nın haberine göre Salgın tedbirleri kapsamında video konferans yoluyla CHP Genel Başkan Başdanışmanı Veli Özdemir tarafından gerçekleştirilen sunumda, özetle şu veriler yer aldı:

Çalışmada katılımcılara sokağa çıkma yasağı getirilmesini destekleyip desteklemedikleri soruldu. Buna göre vatandaşların yüzde 54'ü sokağa çıkma yasağını desteklerken, yüzde 30 desteklediğini ancak bazı çekinceleri olduğunu, yüzde 16 ise sokağa çıkma yasağına tamamen karşı olduğunu ifade etti.

"Türkiye'nin çözülmesi gereken acil sorunları nelerdir" sorusuna verilen yanıtlarda "Koronavirüs salgını" yüzde 46 oranıyla birinci sırada, "ekonomik kriz sorunu" yüzde 31 oranıyla ikinci sırada, "işsizlik sorunu" ise yüzde 15 oranıyla üçüncü sırada yer aldı. "Hayat pahalılığı sorununun" da yüzde 6 oranıyla 6. sırada yer almasıyla birlikte ekonomik sorunların oluşturduğu oranın yüzde 52'ye çıkarak, Koronavirüs salgınını bile geride bırakmış oldu.

Zorunlu olmadıkça dışarı çıkmadığını söyleyenlerin oranı yüzde 76, bazen dışarı çıktıklarını söyleyenlerin oranı 19, her zaman dışarı çıktıklarını söyleyenlerin oranı ise yüzde 5 oldu. Zorunlu olarak dışarı çıkıldığında insanlarla arasına mesafe koyduklarını söyleyenlerin oranı yüzde 78, bu kurala bazen uyduklarını söyleyenlerin oranı ise yüzde 20 oldu. Buna göre sosyal mesafe ve sosyal izolasyon kurallarına uyanların oranı yüzde 90 seviyesini aştı.

Vatandaşların yüzde 67'si salgın nedeniyle fazladan dezenfektan aldığını ifade ederken, yüzde 31'i fazladan gıda ürünleri, yüzde 48'i ise her zamankinden fazla temizlik ürünü aldığını bildirdi.

Sağlık Bakanı Koca corona virüste vaka ve ölüm sayısını açıkladı!

Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, corona virüsü ile ilgili son dakika gelişmelerini Twitter'dan paylaştı. Bakan Koca, bugün yapılan 20 bin 65 testten 3 bin 135'inin pozitif çıktığını, salgın nedeniyle 73 kişinin daha yaşamını yitirdiğini ve bugün iyileşen hasta sayısının ise 256 olduğunu açıkladı. Salgında yaşamını yitirenlerin toplam sayısı ise 574'e yükseldi.

Alaattin AKTAŞ

06 Nisan 2020

İşsiz sayısı 5.8 milyon, işsizlik yüzde 18

20 yaşından küçükler için getirilen sokağa çıkma yasağını çalışan gençler için esnetmek zorunda kaldık. Ama yine de 18'den küçükler ve 65'ten büyükler için uygulanan yasak işsiz sayısının 1.4 milyon artmasına, işsizlik oranının yüzde 18'i bulmasına yol açtı.

Ne var ki işsizlik artıyor diye sokağa çıkma yasağından vazgeçilemez. Tam tersine bu yasak genişletilmeli. Bilim Kurulu Üyesi Prof. Özlü'nün sözünü kamu spotu yapmalı: "Evde oturup televizyon izlemek, yoğun bakımda tavanı izlemekten iyidir."

Son açıklanan aralık ayı verisine göre toplam işsiz sayımız 4.4 milyon düzeyinde bulunuyordu. Bu sayının korona krizinin etkisiyle nerelere vardığını tam olarak bilemiyoruz ve geçenlerde de (2 Nisan) yazdığımız gibi içinde bulunduğumuz günlerin düzeyini ancak 10 Temmuz'da yapılacak açıklamayla öğrenebileceğiz.

Ancak bugün itibarıyla işsiz sayısının en az ne kadar olduğunu hesaplama şansımız var.

Öyle hareketli günler yaşıyoruz ki, hesapladığımız bir sayı anında değişiyor. 4.4 milyon olan işsiz sayısı 65 yaşından büyüklerin ve 20 yaşından küçüklerin sokağa çıkmasının yasaklanmasıyla birlikte bir anda 6.5 milyona fırladı.

Ancak İçişleri Bakanlığı'nın 18-20 yaş grubunda bulunanlardan belli koşulları taşımakta olan çalışanlar için bu yasağı kaldırmasıyla birlikte işsiz sayısı yeniden değişti.

18-20 yaş grubunda çalışmakta olanların tümünün kayıtlı çalıştığı ve sokağa çıkabileceği varsayımına göre işsiz sayısı 5.8 milyona geriledi.

6.5 milyon işsize göre yüzde 20 olarak hesaplanan işsizlik oranı da 5.8 milyon işsize göre yüzde 18'e indi.

1.4 milyon artış var

İşsiz sayısında en az 1.4 milyon artış var. Bu artış ekonomik nedenlerle değil, sokağa çıkma yasağı yüzünden oluşmuş durumda.

Bu cümlemiz sokağa çıkma yasağına karşı olduğumuz şekilde yorumlanmamalı. O konuya ayrıca değineceğiz.

Girişte de belirttik; 20 yaşından küçüklerin sokağa çıkmasına yasak getirilmesi bir anda 1.6 milyon gencin işsiz kalmasına yol açtı. Bu gençlerin 323 bini zaten işsizdi, gerçek anlamda artış 1.3 milyon oldu.

65 yaş üstünde bulunan ve sokağa çıkma yasağından ötürü işe gidemeyen 853 bin kişiyle birlikte işsiz sayısı 2.1 milyon kişi artmıştı.

İşte bakıldı ki bu gençler arasında devlet memurları var, sigortalı çalışanlar var, bunlara durumlarını belgelemeleri kaydıyla sokağa çıkma izni verildi. Yaş sınırı da 18-20 arası.

Kapalı olan işyerleri hesaba dahil değil

Sokağa çıkması yasak olanların bir kısmı işyerlerinin kapatılması yüzünden işlerini belki zaten daha önce kaybetmişti.

Kapatılan işyerlerinde çalışan ve şu dönemde işini kaybeden 20-65 yaş grubunda kaç kişinin bulunduğunu da tam olarak bilmiyoruz. Bu konuda yalnızca tahmin yürütmek mümkün.

Aralık ayı verilerine göre hizmetler sektöründeki toplam istihdam yaklaşık 15.9 milyon. Kapatılan işyerleri yüzünden bu istihdam dördte bir azalsa 4 milyon kişi eder. Hele hele bu yıl turizmin neredeyse hiç olmayacağı düşünülürse...

Sokağa çıkma yasağı ne kadar sürer ya da kapsam daha da genişler mi, bilemeyiz. Ama görünen şu an itibarıyla yaklaşık 5.5 milyon kişinin işini kaybetmiş olduğudur.

5.5 milyon yeni işsiz demek, işsiz sayısının 10 milyona yaklaştığı anlamına gelir. Bu da yüzde 30'u bulan işsizlik oranı demektir.

Sokağa çıkma yasağı işsizliği nasıl etkiledi (Bin kişi)

Yaş grubu	İstihdam	İşsiz
Yasaktan önce		
15-17(*)	574	0
18-19	721	323
20-65	25.535	4.042
65+	829	24
Toplam	27.659	4.389
Yasaktan sonra		
15-17	0	574
18-19	0	1.044
20-65	25.535	4.042
65+	0	853
Toplam	25.535	6.513
Yasaktan sonra (18-20 yaş arası istisna edilince)		
15-17	0	574
18-19	721	323
20-65	25.535	4.042
65+	0	853
Toplam	25.535	5.792

(*) Bu grupta işgücü verileri yer almadığı için işsiz sayısı sıfır görünüyor.

Sokağa çıkma yasağı, hemen; ama nasıl?

Belli yaş gruplarının sokağa çıkmasının yasaklanması bu kişilerin en azından bir süre işsiz kalması sonucunu doğurdu. Bu kişilerin çoğu bu sürede para kazanamayacak. Peki sokağa çıkması devlet eliyle yasaklanan bu 1.4 milyon kişiye ekonomik yönden bir destek var mı, yok.

Tamam iş yeniden bulunur, para yeniden kazanılır; içinde bulunulan durum ölümden beter değil tabii ki. Ama "Şu yaş grubundakiler dışarı çıkmayacak" diyen kamu otoritesi, o grupta yer alan ve çalışan insanların karnını doyurmak zorunda.

Sokağa çıkma ve seyahat yasağını aşama aşama genişletiyoruz. Ama hala çok büyük bir kesim dilediğince dışarı çıkıyor ve bazıları şımarık çocuklar gibi evde oturamadığını, sıkıldığını söylüyor.

Bilim Kurulu Üyesi Prof. Tefik Özlü'nün bir sözünü kamu spotu yapmak gerek: "Evde oturup televizyon izlemek, yoğun bakımda tavanı izlemekten iyidir."

Ama olmuyor, insanları evde tutmak mümkün olmuyor. Yalnızca bizde değil, birkaç ülke hariç tüm dünyada durum böyle.

Çerçevesi çizilmiş bir şekilde tüm Türkiye'yi evde tutacak adımları atmak şart oldu. Ama bunu yapmak için devletin sosyal devlet olmanın gereklerini yerine getirebilmesi ve insanların kaybettikleri gelirlerini telafi edebilecek durumda olması gerekiyor.

Gidişatın tatsız olduğunu, hastalığın giderek yayılacağını ve ölümlerin artacağını yöneticiler görmüyor olabilir mi; elbette onlar da görüyor ama şu parasızlık yok mu, gözü kör olsun!

Abdulkadir Selvi

Çavuşoğlu ile İspanya krizini ve Türkiye'den talepleri konuştuk

Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ile İspanya'yla krizin çözüm sürecine girdiği saatlerde konuştum. İspanya Dışişleri Bakanı Laya'nın Türkiye aleyhindeki yayınlara tepki gösterip yardımları için teşekkür ettiği sıralarda, Çavuşoğlu'na "İspanya ile kriz çözüldü mü?" diye sordum. İspanya Dışişleri Bakanı'yla telefonla da görüşmüştü. "Sorun çözüldü" dedi. İstenilen 116 solunum cihazına Sağlık Bakanlığı'nın izin verdiğini ve cihazların gönderileceğini söyledi. Krizin nereden kaynaklandığını sordum.

"İspanya'da bazı otonom bölgeleri var. Bunlar devletin dışında bizdeki bazı firmalarla sözleşme imzalamışlar. Daha sonra bunları merkezi hükümet bize ilettiler. Biz karşılayabileceklerimizi gönderdik ama bazılarını o günlerde bizde yeterli sayıda olmadığı için karşılayamadık. Mesela bu solunum cihazlarının ihracatı Sağlık Bakanlığı'nın iznine tabi. Bunları gönderemedik. Bu sefer otonom bölgelerdeki yöneticiler ve basın, 'Türkiye bizim mallarımıza el koydu' diye haber yaptılar. Ondan dolayı iş büyüdü. Burada bizdeki şirketler de fırsatçılık yapıyor. İhraç ederse daha fazla para kazanıyor. Ve izne tabi olmasına rağmen izin almadan sözleşmeyi yapıyor, sonra onları bizim üstümüze salıyor. Baskı yaptırıyor. Kurnazlık yapıyorlar. Çok yanlış yapıyorlar. Bu sefer de veremeyince 'Türkiye vermedi' oluyor. Bizi de zor durumda bırakıyor. Versen, bizde ürün yetersizliği olacak. Sorun bundan kaynaklandı. Federal hükümetin bunda bir suçu yok" diye anlattı.

23 ÜLKEYE YARDIM ETTİK

Çavuşoğlu, koronavirüsle mücadele kapsamında Türkiye'nin aldığı önlemlerle Çin, Hindistan, Güney Kore ve Japonya ile birlikte anılan ilk 5 ülke arasında sayıldığını anlattı. "Türkiye'nin en çok takdir gördüğü yanı, sağlık kapasitesinin ve kalitesinin çok iyi olması. Türkiye'deki sağlık sisteminin çok başarılı olduğunu ifade ediyorlar" dedi.

Şimdiye kadar kaç ülkeden yardım talebi geldiğini sordum. Çavuşoğlu, 94 ülkenin yardım talebinde bulunduğunu söyledi. Kendi ihtiyacımız karşılandıktan sonra 23 ülkeye yardımda bulunmuş. Daha çok ne talep ediliyor? Çavuşoğlu, "Değişik tip maskeler, gözlük talep edenler oldu. Tulum isteyenler var. Ayakkabıyla ilgili

talepler var. Son zamanlarda vaka sayısı artınca solunum cihazı ve onun parçalarını talep etmeye başladılar” dedi.

YURTDIŐINDA ÖLEN TÜRKLER

DıŐıŐleri Bakanı'ni aradığımda diğer telefonla bir görüşme yapıyordu. Telefona döndüğünde, “Sizle görüŐmeden önce yurtdıŐında vefat eden vatandaşlarımızın yakınlarıyla görüŐüyordum” dedi. YurtdıŐında ölen vatandaşlarımızın sayısı 160'a ulaşmış. Çavuşoğlu aileleri tek tek arıyor. “Çok duygulanıyorlar, aradığımız için mutlu oluyorlar. Memnun olanlar var. BaŐsađlıđı dileklerimizi iletiyoruz. Diğer taraftan ‘Bir isteğiniz var mı’ diye soruyoruz. Cenazeleri geliyor. Onların gelmesine yardımcı oluyoruz” dedi. İnsanın böyle zor dönemlerinde devletini yanında görmesi çok önemli.

YURTDIŐINDAN GELENLER NE DİYOR?

Koronavirüsle birlikte Türkiye çok önemli bir operasyona imza attı. YurtdıŐındaki vatandaşlarımız Türkiye'ye getirildi. DıŐıŐleri Bakanı, “55 ülkeden 25 bine yakın vatandaşımızı getirdik. Getirmeye de devam ediyoruz” dedi. Çavuşoğlu'na Türkiye'ye getirilen vatandaşlarımızın tepkisinin ne olduğunu sordum. “Gerçekten hepsi de dua ediyor, teşekkür ediyor. Yüzde 99'u sosyal medyadan yayınladıkları mesajlarla, Türkiye'ye geldikten sonra karŐılaŐtıkları tablo karŐısında duydukları mutluluklarını anlatıyorlar. Ülkeye geldikleri için teşekkür ediyorlar. Bir de kaldıkları 14 günlük karantina sürecinde verilen imkânlar için çok teşekkür ediyorlar” dedi.

Bu duygu çok önemli. Dünyanın neresinde olursa olsun her Türk vatandaŐı baŐı sıkıŐtıđında devletini yanında görebilmeli.

'MEVLÜT ABİ'

Koronavirüs nedeniyle yurtdıŐından getirilen öğrencilerimizin sosyal medya mesajlarında dikkatimi çekmişti, “Mevlüt abi” diyorlar. “Abim beni aradı” diyenine rastladım. DıŐıŐleri bakanları biraz mesafeli olurlar. Bu yakınlık ilgimi çekti. O nedenle sormayı düşünüyordum. “KardeŐim diyen de var abi diyen de var” karşılığını verdi.

ÇAVUŞOĞLU'NUN KORONAVİRÜS ÖNLEMLERİ

DıŐıŐleri Bakanı'na koronavirüse karşı aldığı önlemleri sordum. “Mümkün olduğu kadar konutta çalışıyorum. Eğer güvenli hattan konuşmam gerekiyorsa, o zaman bakanlığa gidiyorum. Bakanlıkta da gerekli tedbirleri alıyoruz” dedi. Konutta çalışıyor, ama aynı zamanda dinleniyor diye

düşünmeyin. “İş yüküm 7-8 kat arttı” diyor. Bir yandan da NATO toplantısı, G-20 zirvesi ve Türkiye’ye getirilecek vatandaşlarımızla ilgili operasyonları yürütüyor.

DOMATES, BIBER EKMIŞ

Mevlüt Çavuşoğlu, “Fırsat buldukça yürüyorum, spor yapıyorum. Bugünkü sporu çalışarak yaptık. Bahçeyle tohumları ektik” deyince, “Ne ektiniz?” diye sordum. “Domates ektik. Biber, salatalık, kabak, kavun, karpuz ektik. Serperek ekeceklerimizi de hazırladık. Yeşillikleri, havuç, cehennem topuzu dediğimiz bir bitki var, buna benzer şeyler ekıyoruz. Fasulye, mısır gibi. Onları da ekeceğim. Onların tohumlarını da seçtim, listesini yaptım” diye anlattı.

Bunun üzerine, “Toprakla uğraşmayı seviyor musunuz?” dedim. “Hem de çok. Küçükken ilkokulda ortaokulda, lisede, üniversitedeyken de çok çalışırdım babamın çiftliğinde. Okul yıllarında biraz zor gelirdi. Ama şimdi daha fazla severek yapıyorum” karşılığını verdi.

Bahçesi olanlar için koronavirüs günlerinde bakan onaylı güzel bir uğraş.

06 Nisan 2020, Pazartesi **BAŞYAZI MEHMET BARLAS**

Koronavirüs günlerinde herkes herkese sabır ve fedakârlık tavsiye ediyor

Dün akşam İngiliz televizyonunda 93 yaşındaki Kraliçe Elizabeth, halkına sabır ve fedakârlık tavsiye ediyordu. Kocasını 98 oğlu da 72 yaşında olan Kraliçe'nin önerilerini acaba genç İngilizler hangi ruh haleti içinde dinliyorlardı? Öğleyin de İtalyan televizyonunda Papa, koronavirüsün öldürdüğü Katolikler için dua ederken, o da Kraliçe gibi sabır ve fedakarlık tavsiye ediyordu inananlara...

Yaşamak ve sonrası

Aslında bu salgın günlerinde sadece hükümdarların ve din adamlarının değil, hemen herkesin aynı şeyleri hissettiği kesindir... Yaşamak denilen ve mutlaka bir gün bitecek olan serüvende, savaşlar yanında demek salgınlar da yaşama farklı anlamlar katacakmış. Kendi yaşamınızda hiç bitmeyecekmiş gibi gelen hayatı, geride bıraktığınız sevdiklerinizi ve yakınlarınızı hatırlayınca, o kaçınılmaz sonun çok yakın da olabileceğini hissediyorsunuz.

Meğer 40 yıl geçmiş

Dün çok genç bir meslektaşım aradı telefonla... 1980'lerin başında Milliyet'te birlikte çalışmıştık. Yaşı benden küçük bir delikanlıydı. Dün telefonda ona **"Yaşın 65'in altında olduğuna göre sokağa çıkabiliyordur"** dedim. Güldü, **"Mehmet Ağabey şimdi ben 70 yaşındayım. 1980'den bu yana 40 yıl geçti"** diye cevap verdi. Tabii ben de güldüm. Sonra kendimi düşündüm... Babamın yanında kendimi hep küçük bir çocuk gibi hissedirdim. 59 yaşında bir trafik kazasında kaybettiğim babamdan şimdi çok daha yaşlıyım ben...

Sizden sonrası

İşte böylece sevdiklerinizi ve yakınlarınızı geride bırakarak ilerliyorsunuz. Ve şimdi de koronavirüs salgınına kurban gitmek ihtimali ödünüzü patlattığı için, eve kapanıyorsunuz. Aslında çok az kişi yaşlılara hastalık bulaştırmamak için kendini ev

hapsine mahkûm ediyor. Herkes önce kendi canını düşünmekte şimdi... Sonra bir durup kimleri geride bıraktığınızı hesap ettiğinizde de, dünyanın sadece sizden ibaret olmadığını anlıyorsunuz.

Fırsat varken

Tabii bu günler de geride kalacak. Ve sonra hepimiz koronavirüs günlerini hiç yaşamamış gibi davranmaya ve düşünmeye devam edeceğiz. Hazır bu günleri yaşarken, daha derinine düşünmek fırsatını da ziyan etmeyelim.

İbrahim Kahveci

Servet Vergisi

Seçimler ve vaatler... Ardından Hazine garantili projelerin ödemeleri.

Ve bütçe açıkları.

Seçimlerden sonra çok değişik zamlar ve vergiler gelecek demiştik. Nerede ise hepsi bir bir geldi. Bir taraftan kamu ürünlerine zamlar, diğer taraftan hem eski vergilere artış hem de yeni yeni vergiler.

Bütün bunlar bile yetmeyince Merkez Bankasının karını erkenden Hazineye aktarmak, olmadı yedek akçesini de kullanmak gibi düşünceler aklımıza geldi. Ne varsa topladık ve ne varsa harcadık.

Zaten makro politika olarak bir yolda ilerliyoruz. O yolun özeti şu:

- 1- Geçmişin varlıklarını özelleştirme adı altında sattık ve harcadık.
- 2- Şimdiki durumun borç limitlerini kullanarak dış borçta özellikle zirveye çıktık.
- 3- Gelecek nesillerin gelirlerini Hazine garantisi adı altında şimdiden ipotek ettik ve harcamaya başladık.

Ve geldik gerçekten zor duruma.

Pandemi ya da salgın hastalıkla mücadeleye.

Biz bu mücadeleye geriden başladık. İlk hamlemiz 'dut pekmezi' oldu.

İkinci hamlemiz ise sınır kapılarından gelenlerin ateşini ölçmekti. Ateşi olanlara rica-lütfen dedik, olmayanlar zaten elini kolunu sallayarak gelip-gittiler.

Şirin Payzın İtalya'dan geldiğinde 'hiç uyarılmadığını' yazmış, Sağlık Bakanımız da

"Biz takip ettik" açıklaması ile kapak yapmıştı. Tabii ki o gün kapak olan bu açıklama sonradan kabak tadı bir şey oldu. Çünkü hastalığın 14 gün içinde ateş vs olmadan kuluçka dönemi oluyormuş.

Meğerse sosyal medya üzerinden yapılan baskılar ve önlem çağrıları daha ciddiymiş. Bunu şimdi anlıyoruz tabii.

İyi bir siyaset topluma öncülük ederek önlemleri daha önce alması gerekirken, toplumsal sesler siyasete önlemlerin artırılması konusunda baskı yapar oldu. Tabii ki bazı baskıların da gözaltı ve tutuklamalar ile sonuçlandığını gördük.

Son önlemler 20 yaş altının da sokağa çıkmaması oldu. Ama bir gün sonra çalışan 20+ yaş altına yeniden serbestlik geldi.

DİSKAR bu sayının 811 bin kişi olduğunu ilan etti. Yani 3 ayda 5 milyar lira tutan asgari ücretli kesim.

Bir başka önlemimiz ise “Biz bize yeteriz” kampanyası.

Kampanya için bağışların çok büyük kısmı kamusal kurumlardan geliyor. Kamu bankaları, kamu kurumları bağış üstüne bağış açıklıyor. Ama asıl önemli nokta kamu personelinin bağış oranları.

Sosyal medyada dolaşan bilgilere göre şu kadrolar bu kadar, şu dereceli memurlar bu kadar vs bağış yapacak. Yani maaşlarından kesilecek.

Böyle bir yöntem bağış olamaz. Bu yöntem vergi salmanın bir başka yoludur.

Vergiler her zaman süreklilik arz etmez. Mesela 2003 yılında ek MTV taksiti de bir vergiydi.

O nedenle bugün bir vergisel zorlama olacaksa bu hakkaniyet içerisinde olmalıdır. Geçmişte ülkemizde de benzer dönemlerde benzer vergiler salınmış ve toplumsal yaralar sarılmaya çalışılmıştır. Mesela 1999 depremi sonrası çıkartılan haberleşme vergisi gibi.

Bugün de bir vergi çıkartılacaksa bu vergi servet üzerinden geçici ve/veya bir seferlik olabilir. Ama unutmayalım ki, her vergi bir kaynak kullanımını sorununu gündeme getirir.

Mesela vergi toplamak kadar vergiyi harcamanın da toplumsal karşılığı olmalıdır.

Bugün gelir, yani akım olarak sermayeden elde edilen kaynaklar çok sınırlıdır. Ama kilit nokta servettir. Bu tür durumlarda servetler üzerinden sorgulama yapılır ve kaynak teminine gidilir.

Zaten ülkemizde de gelir dağılımı bozukluğundan daha üst düzeyde servet dağılımı bozukluğu vardır. O nedenle toplumsal kaynaşma anlamında asıl sorun servet etkisidir.

Ama burada bir başka sorun daha vardır. Servet etkisi veya kullanımını kamu üst düzeyde çok daha yüksektir.

O nedenle bir servet vergisi düşünülecekse, öncelikle bunun kamu üst düzeyden başlaması gerekmektedir.